

ILLATOS ÜGY

Nem szeretném ha az a vád érne, hogy kis ügyből nagyot csinálók. De vajon kis ügy-e, ami több ezer embert érint? Nem kell-e odafigyelni arra a tényre, hogy a még bővülő, épülő *Füredi utcai lakótelepet* és környékét a legkülönbözőbb időszakokban, napszakokban a legkülönfélébb bűzök lepik el? Talán nem annyira elviselhetetlenek, mint annak idején az Illatos úti, azóta közmegelegedésre „kitelepfített” illatok. De az itteniek elől is becsukják az ablakokat. Kérdés, „mindössze” kellemetlenek, vagy esetleg, bármilyen csekély mértékben, talán ártalmasak is az illatok?

Mint később kiderült, *senki sem tudja*. Egyetlen vélekedés sem bizonyosság.

Számtalanszor megpróbáltam megtalálni a szagok forrását. Nem könnyű dolog, elismerem, a változó széljárás is pillanatonként megtréfálja az embert, egyszerre többféle irányból is hozhatja a bűzt. Az *Egyesült Gyógyszervegyészeti Gyár* fehér füstje is eléri az új lakótelepet, a közelebb fekvő gépszírgyárnál olykor lúgos gőzöket szippant be az arra járó, s az új lakótelep kelős közepébe ékelődő *Kompozíció Illóolaj és Vegyészeti Gyár* irányából is hordja a szagokat a szél. Ráadásul a lakótelep környékén akad még jó néhány gyár.

A lakótelep fiatal, de a közvetlenül mellette elterülő kertvárosi rész, az Ötvenes utca, Ond vezér utca családi házaiiban 20—40 éve élnek a tulajdonosok és bérlők. Ajaj, de régi dolog, mondják a bűzre.

— Gyakran telefonáltunk a gépszírgyárba, jöjjenek, megfulladunk, de mire kijöttek, addigra elmúlt a füst is, a bűz is. Nekünk már mindegy, lebontják ezeket a házakat, de mi lesz az új lakókkal? Egyszer, évekkel ezelőtt kijött a tanácstól a főorvosnő. Azt mondta, *igazunk van*.

— Mi történt azután?

— Biztosan megbüntették a gyárat. Akkoriban megzöldültek a kilincsek, de ez most már nem fordul elő. Tudomásunk szerint most a gyárban meg nem engedett fűtőanyaggal, olajsalakkal is tüzelnek. Esténként, amikor a gyár vezetői nincsenek már itt. Az olajsalakban kénsav is van. A salakot el kellene szállítani. Rendkívül füstöl, amikor elégetik. De a gyártmány, a zsír készítésekor is nehéz, kellemetlen szag keletkezik. Ilyen kis gyárat ne lehetne kitelepíteni? Eléggé elavult, lehet már vagy százéves.

A fővárosi tanácstól kapott felvilágosítás szerint 1966-ban a Gazdasági Bizottság kötelezte a gépszírgyárat, hogy *1972 végéig települjön ki a fővárosból*. A gyár vezetői ehhez anyagi segítséget kértek. Ekkor a kitelepítés határidejét *meghosszabbították*, de az üzemnek állami támogatás nélkül kell megoldania a kitelepülés gondjait. Az 1970-es építőipari árak azonban már nem érvényesek, s bár a gyár újabb időhosszabbítási kérelmét elutasították, sok minden történhet még, tekintsem tehát egyelőre bizalmasnak az információt.

A lakosság, gondolom, nem a kitelepítéshez, hanem a bűzök megszüntetéséhez ragaszkodik.

Az ütött-kopott Kompozíció Illóolajgyár ötvenéves. A magas házak között olyan, mint egy ittfeljtett díszlet a múltból. Környékét ellepi a gaz. A gyár neve nem szerepel a kitelepítésre ítélt üzemek listáján. Tudomásunk szerint felújítják. De vajon érdemes erre pénzt költeni? Hogy csak a bűzűgynél maradjunk, a közvélemény szerint a Kompozícióból származó illatok külön-külön nem

lennének kellemetlenek, e szagok együttese azonban semmi esetre sem élvezetes.

— Bizony, errefelől is érezni a bűzt — mondják a Kerepesi út *kőbányai oldalán* sorakozó emeletes házak lakói.

— Milyen szagot éreznek?

— Döglött macskaszagot.

— Többfajta szagot — teszik hozzá.

— **Megszoktuk már.** A gyógyszergyárból jön.

A Keresztúri úti általános iskola tanára szerint a fürdőbe, W. C.-be néha nem lehet bemenni a szagtól, amely a csöveken keresztül jön, különösen, *ködös napokon*.

— A gyerekek is panaszkodnak. Úgy tudom, az igazgató eljárt az ügyben.

Az igazgató órát tart, azt üzenni, nem sok értelmét látja a beszélgetésnek, úgysem történik semmi.

Kétszázötz gyermek tanul ebben az iskolában.

A gyógyszergyár közvetlen közelében a *Bajcsy-Zsilinszky kórház* utókezelő osztályának orvosai, ápolónői a bűzt a hypó szagához hasonlítják. *Megfájdul tőle a fejük*. Az épületben nyolcvanegy utókezelőt 36 orvos és ápoló lát el.

Mit mondanak a gyárak? Az Egyesült Gyógyszergyár szennyvizét a fővárosi Kőjál vizsgálja. A másik két gyárban csodálkoznak.

— Inkább illatossá tesszük a környékét, de hogy ez zavarna valakit... — mondja a Kompozíció üzemvezetője.

— Nincs a gyártelepen olyan anyag, amitől szagos lehetne a levegő — mondja a *Komáromi Kőolajipari Vállalat* gépszírgyárának egyik vezetője. — Régen volt bűz, de leállítottuk az oxidálást, most nincs bűz.

— A lakók szerint olajsalakot égetnek.

— Nem hiszem.

Olcsó vicc ugye, hogy ez nem hit kérdése.

— Hová szállítják az olajsalakot? — kérdezem.

— Hová is? Nem jut hirtelen eszembe, de minden hónapban egyszer-kétszer elszállítják. Az olajsalak égetésének nyoma lenne. Mindenesetre beírom a művezetőnek, fokozottan vizsgálják meg a dolgot.

A kerületi tanács egészségügyi osztályán felkerestem dr. *Schindler Jenő* osztályvezetőt.

— Legalább két éve nem volt bejelentés — mondja. — De én is érzem a bűzt, a lakótelep Vezér utcai részén lakom. Kőbányáról jöhet a szag. A rákosfalvi területen több orvos lakik, sohasem panaszkodtak. Különösebb egészségi ártalom nincs.

Vajon milyen lehet a nem különösebb ártalom?

— Bizonyosak benne? Hiszen évek óta nem vizsgálták a helyzetet, minthogy bejelentés sem érkezett.

— A Kompozíció gyár két évvel ezelőtt fokhagymakivonatot gyártott, az tényleg bűzös volt, meg is szüntették a gyártását. A Compact Vállalat telephelyeinek túl erős kávéillatát is enyhítették.

Hiszen ha csak kávéillatról lenne szó a Füredi utcai lakótelep környékén!

— Több kerületet kellene vizsgálni, mert nyilvánvalóan nem egy kerületből jönnek a szagok — mondja a kerületi főorvos. — Sok helyen gyártnak oldószert, alapanyagokat és közbeeső termékeket, nehéz kinyomozni, hol vétenek az előírások ellen. Zuglóban problémára, hogy a Rákospatak mentén szennyezett a levegő, feltételezhetően a pataktól, pedig egyetlen zugló üzem sem ürít bele ipari szennyvizet. A Kőjál most a Csatornázási Művekkel közösen vizsgálja, *melyik üzem szennyezi a patakot*.

— Mindenesetre megírhatom, hogy a biztonság kedvéért ellenőrzik a Füredi utcai lakótelep közelében levő három gyárat is? — kérdezem.

— Hogyne, természetesen. A fővárosi Kőjállal kimegyünk, mert nekünk nincs műszerünk.

A fővárosi Kőjál szerint, ahhoz például nem kell műszer, hogy megállapítsák, *mit égetnek el egy üzemben*. Hagyjuk azonban a részletkérdéseket — habár bizonyos szempontból egyáltalán nem részletkérdések. A bűzűgyet tekintve végül is az a fontos, hogy napirendre tűzik ennek az illatos környéknek a vizsgálatát.

Tóth Erzsébet